

Factsheet Heupairbag

Anders Werken in de Zorg (AWIZ) heeft als doel om met minder tijd en inspanning, betere zorg en een fijne werkomgeving te leveren. Het programma richt zich op het arbeidsmarkt vraagstuk en het vergroten van cliënt- en medewerkerstevredenheid in de Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT). Binnen AWIZ wordt onderzoek gedaan naar slimme technologische oplossingen die de zorg efficiënter, beter en minder belastend voor zorgmedewerkers kunnen maken.

Deze factsheet focust zich op de Wolk heupairbag intramuraal en extramuraal.

INTRAMURAAL

AANLEIDING

Het gebruik van de Heupairbag varieert per zorgorganisatie, van minimale toepassing tot structurele inzet. Dit roept vragen op over succesfactoren en integratie in het zorgproces. Eerdere studies richtten zich op heupfractuurpreventie en financiële baten, maar harde besparingen bleken lastig meetbaar. Hierdoor verschoof de focus naar zachte baten zoals minder valangst, meer bewegingsvrijheid en een betere kwaliteit van leven. Deze veranderde kijk op valpreventie vraagt om een nieuwe implementatie-aanpak.

De vragen die centraal stonden, waren:

- Hoe ziet de (her)integratie van de heupairbag in het zorgproces eruit, en welke bevorderende en belemmerende factoren spelen hierbij een rol?
- Welke zachte baten levert de inzet van de heupairbag op, en hoe worden deze in de praktijk ervaren?

METHODE

Om dit te onderzoeken zijn er twee zorgprocessen met Het Laar en Surplus in kaart gebracht, inclusief de kansen en uitdagingen die naar voren komen als gevolg van het inzetten van een heupairbag. Daarnaast is er een effectenkaart opgesteld aan de hand van de nieuwe visie om de zachte baten op te halen. De effecten voor bewoner en medewerker zijn vervolgens verdiept in een vragenlijst en focusgroep.

BETROKKEN ZORGORGANISATIES

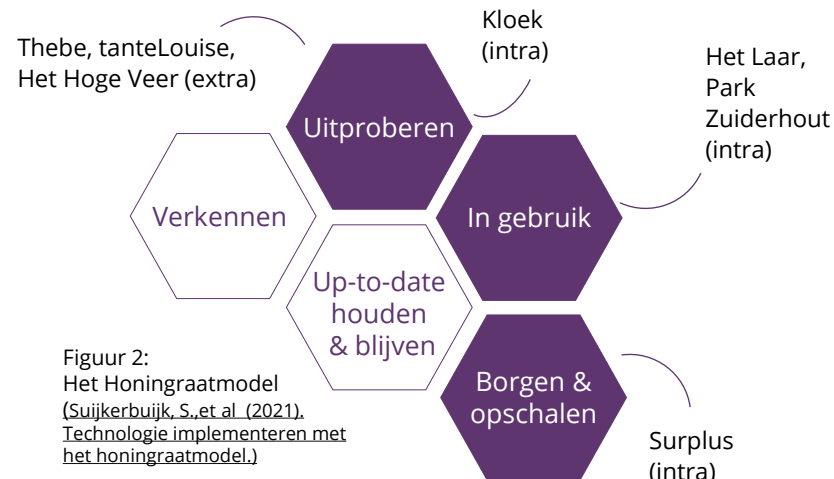
- Het Laar
- Kloek
- Park Zuiderhout
- Surplus

DE TECHNOLOGIE

De Wolk is een heupairbag die de gebruiker onder zijn kleding kan dragen. Met zes bewegingssensoren meet de Wolk de bewegingen van de gebruiker. Door deze data kan de Wolk een val detecteren en daarop anticiperen door luchtkussens op te blazen. De luchtkussens zijn zodanig geplaatst dat ze de heup van de gebruiker beschermen tijdens een val op de heup (Wolk, 2024).

Er zijn twee varianten: Shorts (een broekje) en Belt (een riem). Een bijbehorend dashboard geeft zorgverleners inzicht in details zoals productinformatie, huidige status, laatste online moment en aantal activiteiten. Ook is informatie beschikbaar over de val (onder andere de valrichting en hoe hard de val was).

Figuur 1: De verschillende varianten van de Wolk: links de Belt, rechts de Shorts.

Figuur 2: Het Honingraatmodel (Suijkerbuijk, S., et al. (2021). *Technologie implementeren met het honingraatmodel.*)

Wolk bevindt zich intramuraal en extramuraal in verschillende fases.

EXTRAMURAAL

AANLEIDING

Sinds 2023 onderzoekt AWIZ de inzet van de heupairbag in de thuissituatie. Hierbij kwamen belangrijke aandachtspunten naar voren over het proces, de cliëntmotivatie en financiering.

De onderzoeksvraag van dit traject was:

- Op welke manier wordt de Wolk Heupairbag extramuraal ingezet?

Hierbij horen de volgende sub-onderzoeksvragen:

- Hoe wordt het inzetproces vormgegeven (op basis van de uitgevoerde pilotstudies)?
- Welke stakeholders zijn betrokken bij de inzet en welke verantwoordelijkheden en belangen hebben zij?
- Wie is de doelgroep van de heupairbag in de extramuraal setting?
- Hoe kan de heupairbag extramuraal worden gefinancierd?

METHODE

Het huidige onderzoek richtte zich daarom op deze focuspunten. Enerzijds door een overzicht te creëren van de relevante stakeholders en een mogelijke financieringswijze, en anderzijds door interviews af te nemen met betrokkenen, onder wie cliënten om inzicht te krijgen in hun motivatie, gebruikerservaring en informatiebehoeften over de heupairbag.

BETROKKEN ZORGORGANISATIES

- Het Hoge Veer
- Thebe
- TanteLouise

Resultaten intramuraal

ZORGPROCESSEN

De inzet van de heupairbag verschilt per zorgorganisatie. Bij Het Laar werd deze op kleine schaal gebruikt op de PG-afdeling ter ondersteuning van mobiliteit, terwijl Surplus de heupairbag vooral inzette bij somatische bewoners met loopdrang. Surplus maakt inmiddels gebruik van een externe leverancier en depot voor de levering. Hieronder zijn bevorderende en belemmerende factoren beschreven:

Bevorderende factoren

- Praktische uitleg en promotiemiddelen Wolk
- (Zorg)managers betrekken bij implementatie
- Inspelen op interesse vanuit de afdeling
- Evaluatiemoment na 2 wk dragen plannen
- Centrale opslagplek voor materialen

Belemmerende factoren

- Ontbreken centraal vraagpunt
- Aanvullende werkzaamheden
- Implementatie afhankelijk van fase van teamontwikkeling en praktische ondersteuning
- Werken met tijdelijke krachten

ZACHTE BATEN

Enkele bevindingen waren:

- Wolk kan bijdragen aan meer bewegingsvrijheid en vermindering van valangst, vooral bij somatische bewoners.
- Bewoners voelen zich zekerder en bewegen met meer plezier, echter leidt dit niet altijd tot meer zelfstandigheid.
- Positieve en negatieve effecten op mobiliteit.
- PG-bewoners lastiger te motiveren (begrijpen het doel en de werking niet) en hebben daardoor minder (positieve effecten)
- Toenemende zorgzwaarte (nadrukkelijker PG-component bij somatische bewoners) kan in de toekomst een belemmering vormen.
- Bewustwording over valproblematiek bij medewerkers is toegenomen.
- Kennis over valproblematiek bij medewerkers was 'afgenomen' door gebrek aan uitleg, wisselende werkwijzen en onvoldoende training, maar bij sommigen ook 'toegenomen' doordat ze sneller collega's weten te betrekken.

Resultaten extramuraal

INZET PILOTSTUDIE

Uit de pilotstudies bij Thebe en Het Hoge Veer bleek dat de inzet van de heupairbag tijdens het project stagneerde. Het motiveren van cliënten en het bieden van voldoende instructie en begeleiding bleken uitdagend. Daarnaast werd duidelijk dat de rol van mantelzorgers, verzorgenden en de gemeente in de toekomst verder uitgewerkt kan worden. De Zorggroep voerde ook een pilot uit en benoemde enkele succesfactoren. Zo bleek het betrekken van innovatoren binnen het thuiszorgteam effectief, evenals het actief navragen waarom de heupairbag soms niet werd ingezet.

DOELGROEP

De interviewresultaten wijzen erop dat de heupairbag geschikt lijkt voor een kleine cliëntgroep. Een zorgmedewerker gaf aan:

"Als het lichamelijk voor mensen kan dan zie je vaak dat mensen mentaal niet weten hoe ze het moeten gebruiken. En bij mensen die het mentaal wel kunnen en snappen hebben vaak de fysieke mogelijkheden niet om het te dragen. Voorbeeld: stel iemand loopt met rollator en gaat naar toilet, niet elk toilet heeft handbeugels, dan moet de client de rollator loslaten en frunniken aan de Wolk, waardoor er een hoge kans is dat deze cliënt valt. Dat wil je nou juist niet. Er is daarom een heel kleine cliëntgroep die geschikt is".

In dit onderzoek werden positieve resultaten behaald bij cliënten in aanleunwoningen, mede door de nabijheid van zorg. De ideale doelgroep zou preventief bereikt moeten worden, bijvoorbeeld cliënten met lage bloeddruk of duizeligheidsklachten.

FINANCIERING

Voor de extramuraal financiering van de heupairbag maakt tanteLouise gebruik van de prestatie thuiszorgtechnologie. Deze vergoeding is alleen mogelijk voor verzekerden van zorgverzekeraars waarmee een productieafpraak is gemaakt. Eerder werd daarnaast gebruikgemaakt van IZA-gelden en de SET-regeling. De Zorggroep maakt momenteel ook gebruik van de SET-regeling, die inmiddels is opgevolgd door de STOZ-regeling (Stimuleringsregeling Technologie in Ondersteuning en Zorg).

AANBEVELINGEN INTRAMURAAL

- Ontwikkel **informatiemiddelen** voor bewoners (vooral voor bewoners met dementie) om hen beter te kunnen informeren over de Wolk. Om zo de acceptatie en het juist gebruik te bevorderen.
- Ontwikkel een **analysetool** die inzicht kan geven in de waarde van Wolk voor verschillende cliëntgroepen.
- Doe verder onderzoek naar AI-oplossingen, zoals de **AI-chatbot** bij Thebe (om kleine vragen snel te beantwoorden), om te onderzoeken of dit van invloed is op bijvoorbeeld de tijdsinzet en werkdruk van het zorgpersoneel.

AANBEVELINGEN EXTRAMURAAL

- **Doelgroepbepaling:** breng samen met gemeenten thuiswonende ouderen zonder wijkverpleging in kaart en onderzoek voor deze groep de effecten en meerwaarde van de Wolk. Zet het hulpmiddel breder in buiten zorgorganisaties om (inclusief financiering).
- **Optimaliseer gebruiksgemak:** vanuit dit onderzoek kwamen een aantal belemmeringen naar voren die cliënten ervoeren tijdens het dragen van de Wolk.
- **Zorg op afstand:** onderzoek effecten van zorg op afstand bij het gebruik van de Wol. Bijvoorbeeld om mantelzorgers snel in contact te brengen met zorgmedewerkers bij korte vragen over het gebruik van de technologie.

Opdrachtgever:

Anders Werken in de Zorg Midden- en West-Brabant
Contactpersoon West-Brabant: Maud van Riel
maud.vanriel@anderswerkenindezorg.nl
Contactpersoon Midden-Brabant: Sanna Elsendoorn
sanna.elsendoorn@anderswerkenindezorg.nl

Auteurs Vilans:

Rachelle Rinzema, Tom van Hoesel, Ilse Bierhoff, Henk Herman Nap en Janna Alberts

Disclaimer

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid en met gebruikmaking van de meest actuele gegevens tot stand gekomen. Ondanks onze zorgvuldigheid kunnen we er niet voor instaan dat de informatie in deze uitgave geen onjuistheden en/of onvolkomenheden bevat, we aanvaarden daar geen aansprakelijkheid voor. Op deze uitgave is de Creative Commons CC BY-NC-SA 4.0 licentie van toepassing. Dit betekent dat het gebruikt mag worden als wordt voldaan aan de daarin opgenomen voorwaarden.

Deze publicatie en het onderzoek gaat niet in op de toepasselijke wet- en regelgeving zoals de Medical Device Regulation, Cyber resilience act, AI act. De gebruiker moet zelf nagaan welke invloed de toepasselijke wet- en regelgeving heeft op zijn gebruik.

© Vilans, februari 2025

Dit is Vilans

Vilans is de kennisorganisatie voor zorg en ondersteuning. We combineren ervaringen met kennis uit onderzoek, en maken daar praktische kennisproducten van die je meteen kunt gebruiken. Zo maken we met kennis de zorg nog beter, en kunnen mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben leven zoals zij dat willen.